

МИНИСТЕРСТВО НА ОБРАЗОВАНИЕТО И НАУКАТА

ДЪРЖАВЕН ЗРЕЛОСТЕН ИЗПИТ ПО

МУЗИКА – 25 АВГУСТ 2023 г.

ПРОФИЛИРАНА ПОДГОТОВКА

ВАРИАНТ 2

ЧАСТ 1 (Време за работа: 90 минути)

Задачи от 1 до 8 са с еднократно прозвучаване на музика. Слушайте внимателно и следвайте инструкциите от аудиозаписа, за да изпълните задачите.

1. С коя музикалноисторическа епоха свързвате музикален пример №1?

- А) Средновековие
- Б) Ренесанс
- В) Барок
- Г) Романтизъм

2. Анализирайте ритъма в музикален пример № 2. Определете коя ритмична група се откроява и има водеща изразна роля.

- А) синкоп
- Б) четвъртина с точка и осмина
- В) триола
- Г) осмина с точка и шестнайсетина

3. Анализирайте изразните средства в музикален пример № 3 и определете характера на музиката.

- А) песенен
- Б) танцувален
- В) маршов
- Г) хороводен

4. Проследете действието на формообразуващите принципи и определете музикалната форма в музикален пример № 4.

- А) проста двуделна
- Б) проста триделна
- В) вариационна
- Г) рондо

5. Определете камерно-инструменталния жанр в пример № 5.

- А) клавирна миниатюра
- Б) дуо
- В) трио
- Г) струнен квартет

6. Анализирайте метричната пулсация в музикален пример № 6 и определете народния танц.

- А) Право хоро
- Б) Пайдушко хоро
- В) Ръченица
- Г) Дайчово хоро

7. Какъв вид е музиката в пример № 7?

- А) автентичен фолклор
- Б) обработен фолклор
- В) авторска музика
- Г) етно джаз

8. Определете стила в музикален пример № 8.

- А) джаз
- Б) соул
- В) ритъм енд блус
- Г) хардрок

Музикалните примери към задачи 9 и 10 ще чуете по два пъти. Слушайте внимателно и следвайте инструкциите от аудиозаписа, за да изпълните задачите.

9. Анализирайте музикален пример № 9. За всяко свободно място в текста подберете понятие или термин от изброените: *квартет, хор, фолклорни, класически, право, пайдушко, мъжеки, смесен, духов, симфоничен, вокално-инструментален, музикално-сценичен.*

Запишете вярното понятие или термин срещу съответната буква в листа за отговори.

Слушате (А) ..... от оперетата „Българи от старо време“ от Асен Карастоянов. Българският национален стил в музиката е постигнат чрез използване на характерни (Б) ..... интонации и метрума на популярния народен танц (В) ..... хоро. Изпълнителският състав включва (Г)..... хор и (Д) ..... оркестър. Оперетата е (Е) ..... жанр.

10. Анализирайте музикален пример № 10. Създайте текст, в който следватے поставените акценти:

- определете и коментирайте характера на музиката
- открийте танца и го съпоставете с едноименният танцовален жанр
- напишете имената на музикалните инструменти, на които се изпълнява музиката в прозвучалия пример
- определете вида на камерно-инструменталния жанр, съобразно броя на изпълнителите
- проследете действието на формообразуващите принципи и определете музикалната форма на прозвучалия пример

ДЪРЖАВЕН ЗРЕЛОСТЕН ИЗПИТ ПО

МУЗИКА – 25 АВГУСТ 2023 г.

ПРОФИЛИРАНА ПОДГОТОВКА

ВАРИАНТ 2

ЧАСТ 2 (Време за работа: 150 минути)

11. В кой ред представителите на различни музикалноисторически епохи са подредени хронологически правилно?

- А) Йозеф Хайдн, Франц Шуберт, Антонио Вивалди
- Б) Франц Шуберт, Антонио Вивалди, Йозеф Хайдн
- В) Антонио Вивалди, Йозеф Хайдн, Франц Шуберт
- Г) Франц Шуберт, Йозеф Хайдн, Антонио Вивалди

12. Определете композиторите, творили през Романтизма?

- А) Йозеф Хайдн, Волфганг Амадеус Моцарт, Лудвиг ван Бетовен
- Б) Антонио Вивалди, Йохан Себастиан Бах, Георг Фридрих Хендел
- В) Франц Шуберт, Джузепе Верди, Фредерик Шопен
- Г) Антон Веберн, Клод Дебюси, Арнолд Шьонберг

13. За кой композитор е вярно, че е живял и творил през Бароковата епоха, автор е на над 1000 музикални произведения, виртуозен органист е, майстор е на полифоничния стил и е композитора на произведението „Токата и фуга в ре минор“?

- А) Волфганг Амадеус Моцарт
- Б) Йохан Себастиан Бах
- В) Джузепе Верди
- Г) Лудвиг ван Бетовен

14. Открийте правилната връзка музикалноисторическа епоха – композитор.

- А) Средновековие – Йохан Себастиан Бах
- Б) Ренесанс – Йозеф Хайдн
- В) Класицизъм – Йозеф Хайдн
- Г) Романтизъм – Клод Дебюси

15. Коя от музикалните школи НЕ се свързва с епохата на Романтизма?

- А) Полска
- Б) Чешка
- В) Виенска
- Г) Унгарска

16. Действието на коя двойка принципи определя формообразуването в музикалната форма рондо?

- А) повторност-контраст
- Б) вариантност-контраст
- В) контраст-еднаквост
- Г) импровизация-вариантност

17. Жанровете мадригал и шансон се утвърждават през епохата на:

- А) Романтизъм
- Б) Класицизъм
- В) Ренесанс
- Г) Средновековие

18. Кое е общото между жанровете соната и симфония?

- А) възникват през XVI век
- Б) двата жанра са инструментални и се утвърждават през епохата на Виенския класицизъм
- В) двата жанра се изпълняват от симфоничен оркестър
- Г) двата жанра са музикално-сценични

19. Наименованията на дяловете в сонатната форма са:

- А) тема и епизоди
- Б) тема и вариации
- В) тема, епизоди, вариации
- Г) експозиция, разработка, реприза

20. Определете вярното твърдение за жанра мюзикъл.

- А) Инструментален жанр, в който основно изразно средство е танцът в съчетание с музика и театрално действие.
- Б) Музикално-сценичен жанр, възникнал в Америка, който съчетава популярна музика и театрално действие с модерна хореография и шоу.
- В) Вокален жанр с развлекателен характер, в който пеенето се редува с разговорни диалози.
- Г) Музикално-сценичен жанр, възникнал в Италия в края на XVI век, в който сюжетът се разкрива чрез музика, а основното изразно средство на изпълнителите е пеенето.

21. За кое понятие в съвременната музикална култура се отнася описанието „Нов вариант, запис, аранжировање на позната вече песен или инструментална композиция, създадена от други автори и получила популярност от други изпълнители“?

- А) обработка
- Б) кавър
- В) ремикс
- Г) саундтрак

22. Открийте правилната връзка музикален стил – изпълнител.

- А) джаз – Райна Кабаиванска
- Б) рок – Мими Балканска
- В) поп – Емил Димитров
- Г) реге – Теодосий Спасов

23. Отбележете вярното твърдение за музикалния жанр инструментален концерт.

- А) камерно-инструментален жанр за солов инструмент или за инструмент със съпровод на пиано
- Б) инструментален жанр за оркестър и солиращ инструмент
- В) вокално-инструментален жанр за хор, солисти и оркестър
- Г) голямо инструментално произведение за оркестър, написано обикновено в четири части

24. С коя фолклорна област се свързва инструментът каба гайда?

- А) Родопска
- Б) Пиринска
- В) Шопска
- Г) Тракийска

25. За кой представител на първите български композитори се отнася описанието „Композитор на българска музика от началото на ХХ в. Творчеството му включва произведения за симфоничен оркестър, църковна музика, хорова музика, солови песни, сборници с детски песни. Автор е на песента „Родна песен нас навек ни свързва“, която често се изпълнява от български хорови колективи“?

- А) Маестро Георги Атанасов
- Б) Емануил Манолов
- В) Добри Христов
- Г) Никола Атанасов

26. Кое твърдение за българските композитори класици е вярно?

- А) Най-широко застъпен жанр в творчеството им е песента.
- Б) Създават първите български образци на утвърдени в музикалната практика жанрове.
- В) Стремежът им е насочен към създаването на български национален музикален стил.
- Г) Не използват българската народна музика в творчеството си.

27. Посочете името на музикантът печелил наградата на публиката на престижните награди на Радио ВВС за World Music. Вестник „Индипендънт“ го определя като „Свърхестествен гений на кларинета“?

- А) Васко Василев
- Б) Теодосий Спасов
- В) Борис Христов
- Г) Иво Папазов – Ибряма

28. Кое определение НЕ е вярно?

- А) Петолинието съдържа 5 успоредни хоризонтални линии с 4 междулиния, които се броят от долу нагоре.
- Б) Ключът е знак, показващ мястото и октавовата принадлежност на нота, спрямо която се подреждат останалите ноти.
- В) Допълнителните линии, когато са под петолинието се броят надолу, а над петолинието – нагоре.
- Г) Знакът 8^{-va} *bassa* указва, че нотният текст трябва да се изпълни октава по-високо.

29. В коя група са изброени само темпови означения?

- А) *Adagio, Largo, Moderato, Allegro*
- Б) *mf, Allegro, cresc., ff*
- В) *decrescendo, Allegro, marcato, Moderato*
- Г) *legato, mp, staccato, ff*

30. Кое твърдение НЕ е вярно?

- А) 2/4 и 3/4 са прости размери.
- Б) Сложните размери се образуват от няколко прости размера.
- В) Простите размери са равноделни.
- Г) Простите размери образуват дяловете в сложните размери.

31. Кое твърдение НЕ е вярно?

- А) Всеки мажорен лад има мажорно тоническо тризвучие.
- Б) Всеки минорен лад има минорно тоническо тризвучие.
- В) Всеки мажорен лад има голяма терца между III и V степен.
- Г) Всеки минорен лад има малка терца между I и III степен.

32. Основното положение и обръщенията на всяко тризвучие се записват с цифровките:

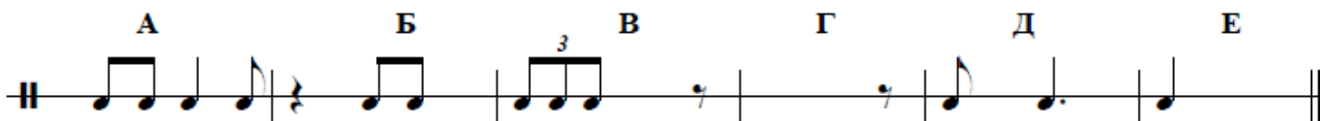
А) 7, $\overset{6}{5}$, $\overset{4}{3}$

Б) 5, 6, $\overset{6}{4}$

В) 5, 6, $\overset{6}{5}$

Г) 2, $\overset{6}{5}$, $\overset{4}{3}$

33. Анализирайте ритмичния пример.

В листа за отговори срещу буква А) напишете размера, а срещу останалите букви допишете нотни знаци или паузи, допълващи липсващите времена в тактовете.

34. За всяко свободно място подберете верния музикален термин или понятие от предложените и го запишете срещу съответната буква в листа за отговори.

Оперетата е (А) ..... жанр, възникнал в средата на XIX век във Франция. Подобно на операта - оперетата се изгражда върху сюжет, наречен (Б) ....., а музиката звучи леко и популярно. Оперетното действие обикновено започва с (В) ..... . Ариите се редуват с (Г) ....., което прави спектакъла разбираем за по-широката публика.

А) инструментален / музикално-сценичен

Б) либрето / увертюра

В) увертюра / експозиция

Г) оркестъра / разговорни диалози

35. Постройте с цели ноти върху петолинието в листа за отговори интерваловата редица, като започнете от a^1 - м.2 $\uparrow$, от получения тон – г.3 $\uparrow$, от получения тон – г.2 $\uparrow$, от получения тон – ч.5 $\downarrow$, а срещу букви А Б В Г запишете с буквено означение тоновете на получените мелодични интервали.

36. Препишете в листа за отговори дадения тон в обозначения с буква такт и от него постройте мелодически интервал, като спазите зададената посока.

А	Б	В	Г
---	---	---	---

г.3↑	ум.5↑	м.2↑	м.2↓
------	-------	------	------

37. Определете големината и хармоническото положение на тризвучията и ги запишете в листа за отговори срещу съответната буква.

А	Б	В
---	---	---

38. От зададените ноти постройте в листа за отговори посочените тризвучия.

А	Б	В
---	---	---

ум. 5	dur ⁶ / ₄	moll 6
-------	---------------------------------	--------

39. Срещу съответната буква в листа за отговори запишете вярното понятие или термин (*спот, видеоклип, мейнстрийм, кавърверсия*), което съответства на даденото определение.

- А) Основен поток, който обхваща най-видимата част от музиката, която се разпространява в света и се формира от това, което влиза във водещите музикални класации.
- Б) Нов вариант или аранжировање на създадена от друг автор песен или инструментално произведение.
- В) Бърза смяна на изображението, свободна игра с времето и пространството.
- Г) Петно, отрязък от програмите на радиото и телевизията за реклами и събития.

40. Анализирайте нотния пример. В листа за отговори срещу съответната буква отговорете на въпросите.

Adagio Антонио Вивалди из "Годишните времена" - "Пролет", II част

p

8

- А) Коя е тоналността, в която е представен примерът?
- Б) Какво означава темпото?
- В) Как се нарича знакът свързващ нотите „си“ от 6-ти и 7-ми такт?
- Г) Кой е най-високият тон в примера? Запишете го с буквено означение и индекс за октавова принадлежност.
- Д) Каква динамика изисква поставеният знак?
- Е) Как знакът бекар в 8-ми такт променя височината на тона?

ДЪРЖАВЕН ЗРЕЛОСТЕН ИЗПИТ ПО

МУЗИКА

25 август 2023 г.

ПРОФИЛИРАНА ПОДГОТОВКА

ВАРИАНТ № 2

Ключ с верните отговори

Отговор на задача №	Верен отговор	Брой точки
1	Г	1
2	А	1
3	В	1
4	А	1
5	Б	1
6	Б	1
7	Г	1
8	Г	1

Отговор на задача № 9

- А) хор – 0,5 точки
- Б) фолклорни – 0,5 точки
- В) пайдушко – 0,5 точки
- Г) смесен – 0,5 точки
- Д) симфоничен – 0,5 точки
- Е) музикално-сценичен – 0,5 точки

Отговор на задача № 10

Текст 7 г.

Анализ на музикалния пример, в който зрелостникът демонстрира компетентност относно стилови характеристики на музиката от различни епохи, познава художествените методи на композитори от различни стилове и определя стилови особености в музиката на композиторите, като в ученическия текст са отразени поставените акценти.

Отговор на задача №	Верен отговор	Брой точки
11	В	1
12	В	1
13	Б	1
14	В	1
15	В	1
16	А	1
17	В	1
18	Б	1
19	Г	1
20	Б	1
21	Б	1
22	В	1
23	Б	1
24	А	1
25	В	1
26	В	1
27	Г	1
28	Г	1
29	А	1
30	В	1
31	В	1
32	Б	1

33. А) размер $5/8$ – 0,5 т.

Б) осмина нота или пауза или комбинации от други нотни стойности или паузи, равняващи се посочената – 0,5 т.

В) четвъртина нота или четвъртина пауза или равностойни по времетраене комбинации от други нотни стойности или паузи – 0,5 т.

Г) две четвъртини ноти или две четвъртини паузи или други нотни стойности и паузи равняващи се по времетраене на посочените – 0,5 т.

Д) осмина нота или осмина пауза или равностойни на тях комбинации от други нотни стойности или паузи – 0,5 т.

Е) четвъртина нота с точка или четвъртина пауза с точка или равностойни на тях комбинации от други нотни стойности или паузи – 0,5 т.

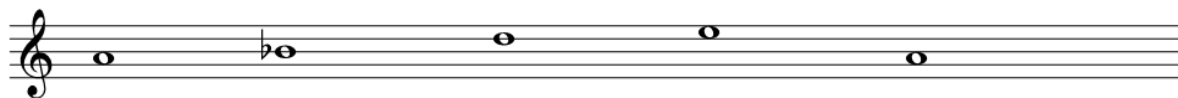
34. А) музикално-сценичен – 0,5 т.

Б) либрето – 0,5 т.

В) увертюра – 0,5 т.

Г) разговорни диалози – 0,5 т.

35.

А – $a^1 \cdot b^1$

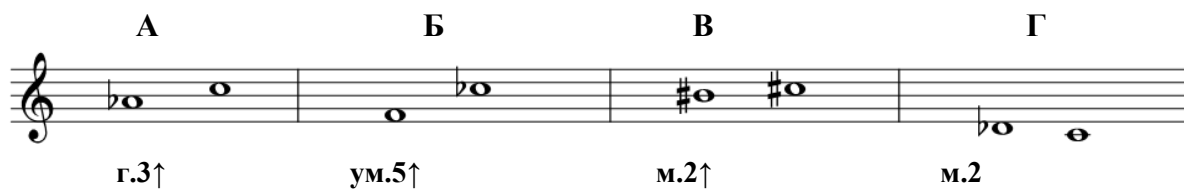
Б – $b^1 \cdot d^2$

В – $d^2 \cdot e^2$

Г – $e^2 \cdot a^1$

По 0,5 точки за всеки правилно построен интервал и правилно буквено означен интервал.

36.

А – c^2 (до от втора октава) – 0,5 т.

Б – ses^2 (до бемол от втора октава) – 0,5 т.

В – cis^2 (до диез от втора октава) – 0,5 т.

Г – c^1 (до от първа октава) – 0,5 т.

По 0,5 точки за всеки правилно построен интервал.

37. А) $moll \frac{6}{4}$

Б) $moll 6$

В) dur 5

Приема се, че даденият отговор е верен и се оценява с 1 точка, ако:

- хармоническото положение на тризвучието е отбелязано с точната цифровка;
- правилно е изписана големината на тризвучието.

38.   А   Б   В

ум. 5   dur ⁶/₄   moll 6

The image shows three triads on a treble clef staff. Triad A is a diminished fifth chord (F, A, C) with a sharp sign above the notes. Triad B is a major sixth chord (F, A, C) with a sharp sign above the notes and a '6' above the staff. Triad V is a minor sixth chord (F, A, C) with a flat sign above the notes and a '6' above the staff.

Приема се, че даденият отговор е верен и се оценява с 1 точка за всяко построено тризвучие, ако:

- нотите на тризвучието са верни и образуват указаното хармоническо положение – 5, 6 или 64;
- поставени са точните знаци за алтерация и големината на тризвучието е вярна.

39. А) мейнстрийм – 0,5 т.

Б) кавърверсия – 0,5 т.

В) видеоклип – 0,5 т.

Г) спот – 0,5 т.

40. А) d moll или ре минор – 0,5 т.

Б) бавно – 0,5 т.

В) лигатура – 0,5 т.

Г) d^2 – 0,5 т.

Д) тиха – 0,5 т.

Е) повишава – 0,5 т.

Илюстративен материал

1. Franz Schubert · Serenade

2. Vittorio Monti – Csárdás · Zoltán Mága

3. Johann Strauss – Radetzky March

4. Peter Ilitch Tchaikovsky – Neapolitanischer Tanz

5. Gaetano Donizetti – Oboe Sonata in F major - 2. Allegro
6. Пайдушко хоро
7. Trunke, Todorke
8. Aerosmith – I Don't Want to Miss a Thing
9. Асен Карастоянов – Годежарски хор от оперетата „Българи от старо време“
10. Dmitri Shostakovic, Waltz No. 3 Op. 45 „The return of Maxim“

Максималният общ брой точки е 60, като резултатът под формата на краен брой точки (x) на зрелостника от изпита се определя по формулата $x = y/60$ по 100 с точност до цяло число, а y е реалният брой точки от теста. Например ако реалният брой точки от теста на зрелостника е 53 т., то резултатът от изпита под формата на крайният брой ще се отрази като 88 точки.